

OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W ŁAZACH

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZADAŃ Z ZAKRESU WSPIERANIA
RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ ZA ROK 2023**

ŁAZY 2024

Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami – uchwała się, co następuje....

(Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. O wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej)

Asystent rodziny jako osoba wspierająca motywuje, podnosi poczucie własnej wartości, wspiera, wzmacnia, modeluje, informuje, inicjuje działania wychowawcze, towarzyszy, zwiększa umiejętności rozwiązywania problemów, pomaga w odreagowaniu, rozszerza kontakty, a czasami również przydziela krótko i długoterminowe zadania do realizacji. Tym samym korzysta z całego wachlarza metod, dzięki którym rodzina ma szansę na reintegrację, a dzieci na wychowywanie się w atmosferze miłości, akceptacji i rozumienia ich potrzeb.

Pomimo podejmowania wielu działań pomocowych na rzecz dziecka i rodziny, nadal występują problemy i negatywne zjawiska społeczne, które w sposób pośredni bądź bezpośredni oddziałują na rodzinę. Nie można ich całkowicie wyeliminować, zawsze będą występowały w mniejszym lub większym stopniu. Rodziny borykają się z wieloma problemami, które prowadzą do powstawania trudnych sytuacji życiowych, z którymi nie są w stanie sobie samodzielnie poradzić wykorzystując własne środki, zasoby, uprawnienia i możliwości.

Prezentowane poniżej sprawozdanie obrazuje działania podejmowane w ramach wszechstronnej pracy z rodziną, której celem jest wsparcie oraz ukazanie właściwych kierunków w wypełnianiu funkcji rodzicielskich.

1. Określenie zadań własnych gminy

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym przez ustawę z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej spoczywa m. in. na jednostkach samorządu terytorialnego.

Pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art. 190 ustawy. W przypadku gdy wyznaczonym podmiotem jest ośrodek pomocy społecznej, w ośrodku można utworzyć zespół do spraw asysty rodzinnej.

Do zadań własnych gminy z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy:

- tworzenie systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego,
- finansowanie kosztów szkoleń, podnoszenia kwalifikacji, innych kosztów asystenta rodziny i rodzin wspierających,
- współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub innej placówce,
- sporządzanie sprawozdań rzeczowo- finansowych z zakresu wspierania rodziny,
- prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej.

Zadania z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej realizowane są na terenie gminy przez dwóch asystentów zatrudnionych w Ośrodku Pomocy Społecznej.

W roku 2023 z wsparcia asystenta rodziny korzystało 26 rodzin, z czego 7 rodzin stanowiło rodziny pełne, natomiast w 19 rodzinach wychowywaniem dzieci zajmowała się tylko matka lub ojciec.

W rodzinach objętych asystenturą w roku 2023 asystenci rodzin współpracowali z 37 dorosłymi członkami rodzin, w których wychowywało się 42 dzieci, w tym na utrzymaniu pozostawało:

- w 9 rodzinach jedno dziecko,
- w 9 rodzinach dwoje dzieci,
- w 4 rodzinach troje i więcej dzieci,
- w 4 rodzinach dzieci przebywają w pieczy zastępczej.

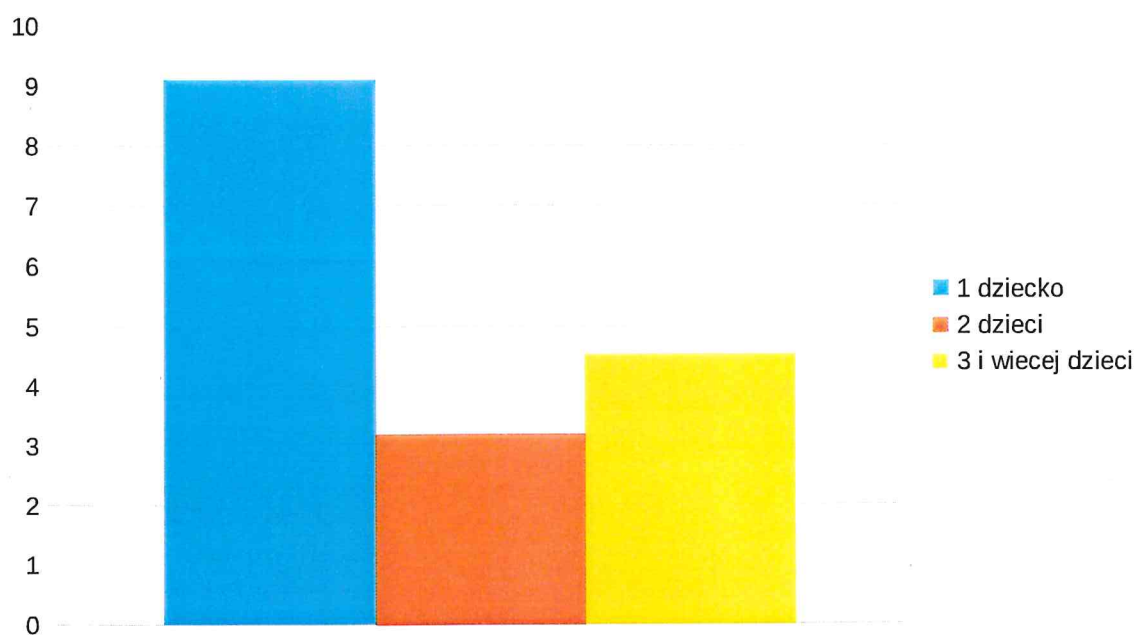
Wśród 42 dzieci wychowujących się w rodzinach objętych wsparciem asystenta 2 dzieci nie ukończyło 1 roku życia, 6 dzieci jest w wieku do lat 3, 7 dzieci w wieku do 6 lat, 12 dzieci do lat 12 -u, 8 dzieci w wieku do 15 roku życia, 7 dzieci powyżej 15 lat.

Na poniższych wykresach zobrazowano podział rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny ze względu na ich strukturę, skład, wiek dzieci

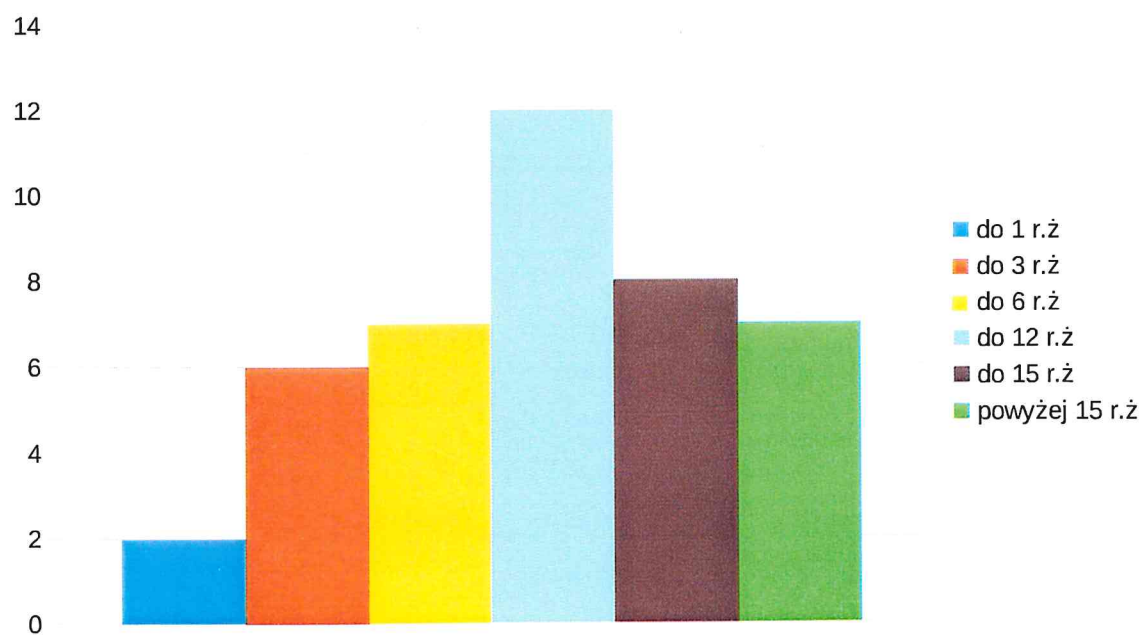
Wykres 1. Podział rodzin na pełne i niepełne.

Wykres 2. Podział rodzin z uwzględnieniem ilości dzieci pozostających na utrzymaniu.

Wykres 3. Wiek dzieci pozostających w rodzinach objętych wsparciem asystenta.

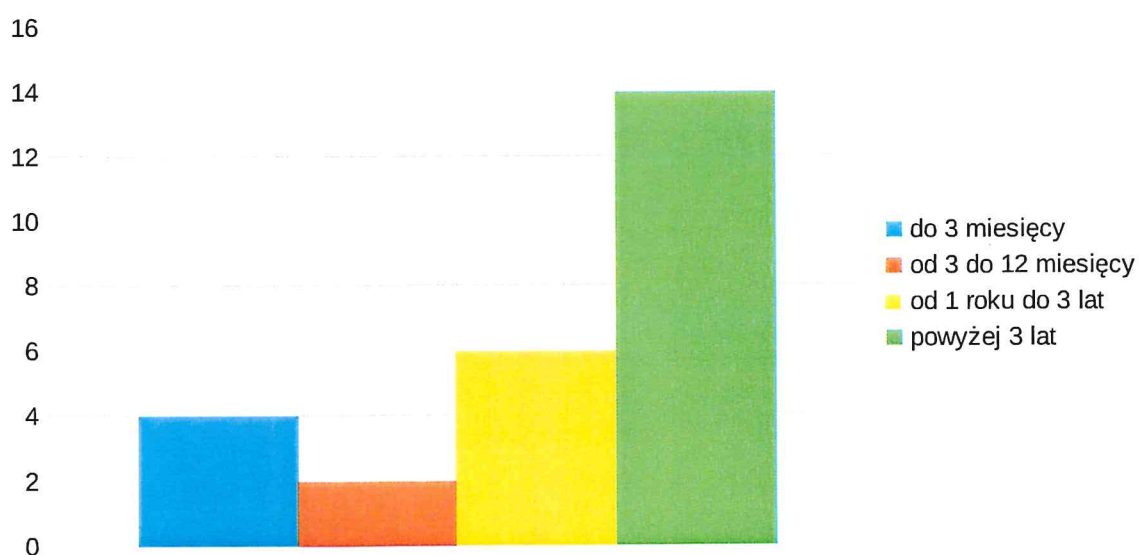
Wsparciem asystenta rodziny obejmowane są rodziny, w których zdiagnozowano problemy związane z prawidłowym funkcjonowaniem i wypełnianiem obowiązków opiekuńczo – wychowawczych w rodzinie. W roku 2023 wsparciem asystenta rodziny objęto 6 nowych środowisk z czego : 4 rodziny podjęły dobrowolną współpracę w celu poprawy sytuacji swojej rodziny, 2 rodziny zostały objęte asystenturą, zgodnie z postanowieniem sądowym, zobowiązującym do współpracy z asystentem. W roku 2023 w 6 rodzinach zakończono współpracę. Powodami zakończenia asystentury były: osiągnięcie celów z planu pracy w 1 rodzinie, zmiana miejsca zamieszkania 2 rodziny oraz zaprzestania współpracy przez 3 rodziny.

Na dzień 31.12.2023r. ze wsparcia asystenta rodziny korzysta 20 rodzin.

Średni okres pracy asystenta z rodziną wynosi około 23 miesięcy. Obecnie asystenci udzielają wsparcia rodzinom, z którymi okres współpracy przebiega:

- do 3 miesięcy- 4 rodziny
- od 3 do 12 miesięcy – 2 rodziny
- od 1 roku do 3 lat - 6 rodzin
- powyżej 3 lat – 14 rodziny

Wykres 4. Okresy współpracy rodzin z asystentem rodziny.

Problemy, z którymi najczęściej borykały się rodziny współpracujące z asystentem rodziny to: niewydolność opiekuńczo – wychowawcza, niezaradność życiowa rodziców, przemoc, uzależnienia, zaniedbania w zakresie higieny własnej i otoczenia, zaniedbania zdrowotne, brak realizacji obowiązku szkolnego, trudne warunki mieszkaniowe, trudna sytuacja finansowa, bezrobocie.

Wykres 5. Problemy występujące w rodzinach objętych asystenturą.

W celu udzielenia kompleksowego wsparcia rodzinom niezaradnym życiowo w zakresie przezwyciężenia trudności opiekuńczo – wychowawczych, prowadzono bieżącą współpracę z:

- pracownikami socjalnymi,
- dzielnicowymi, terapeutami,
- służbami zdrowia,
- kuratorami,
- placówkami oświatowymi na terenie Gminy Łazy.

Kontakt z pedagogami szkolnymi, psychologami oraz nauczycielami pozwala na uzyskanie jak najbardziej kompletnej wiedzy na temat dzieci pochodzących z rodzin objętych asystentem rodziny. Prowadzona jest również systematyczna współpraca z kuratorami sądowymi.

Współpraca asystenta z innymi instytucjami i osobami działającymi na rzecz rodzin pozwala na pełen obraz sytuacji rodziny i daje możliwość trafnego zdefiniowania i dostosowania form wsparcia, wyznaczenia celów i oraz podejmowania działań krótko i długofalowych na rzecz rodzin. Taka praca stwarza możliwości uzyskania efektywniejszej pracy z rodziną.

W rodzinach objętych pracą asystenta rodziny prowadzone były następujące działania:

● Udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego:

- instruktaż prawidłowego sprzątania mieszkania – podział obowiązków na wszystkich członków rodziny, dbanie o właściwy wizerunek warunków mieszkaniowych przed domem;
- trening kulinarny;
- trening kompetencji w zakresie dbania o zdrowie - edukacja w zakresie profilaktyki zdrowotnej i zasady pielęgnacji dzieci;
- edukacja w zakresie zachowania higieny (zasady przestrzegania higieny, czynności higieny, choroby związane z zaniedbaniem higieny osobistej);
- edukacja w zakresie gospodarowania budżetem rodziny (analiza, planowanie i monitorowanie dochodów i wydatków, nabywanie umiejętności racjonalnego gospodarowania środkami finansowymi poprzez określenie stopnia ważności potrzeb, wiedza na temat niebezpieczeństwa związanego z podjęciem pożyczki);
- edukacja w zakresie oszczędnego gospodarowania mediami;
- nauka wzajemnego szacunku;
- pomoc w złożeniu wniosków o przyjęcie do przedszkola;
- informowanie o możliwości konsultacji prawnych w punkcie nieodpłatnej pomocy prawnej.

● Udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych:

- złożenie wniosków w Dziale Świadczeń Rodzinnych;
- złożenie wniosków o „Dobry Start”;
- złożenie wniosków o świadczenia wychowawcze 500+;
- pozyskanie żywności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa;
- zgłoszenie rodzin do uzyskania wsparcia w ramach akcji „Szlachetna Paczka”;
- pomoc w złożeniu wniosków o pomoc w formie dożywiania w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”;
- zorganizowanie wsparcia materialnego w postaci odzieży, mebli, sprzętu gospodarstwa domowego.

- Poradnictwo i wsparcie w zakresie rozwiązywania problemów psychologicznych:

- poprawa wzajemnej komunikacji w relacji rodzic – dziecko (rozmowy o prawidłowym komunikowaniu się, wyrażaniu uczuć i wzajemnych potrzebach);
- trening psychoedukacyjny (techniki radzenia sobie ze stresem, zniechęceniem, lękiem, bezsilnością i własnymi emocjami);
- trening asertywności i budowania poczucia własnej wartości;
- zasady związane z prawidłowym zachowaniem wobec rodzeństwa i rodziców;
- informowanie rodziców o możliwości skorzystania ze specjalistycznej pomocy psychologicznej oferowanej przez Poradnię Psychologiczno Pedagogiczną oraz pomocy udzielanej w Punkcie Konsultacyjnego Wsparcia dla Rodzin).

- Udzielanie pomocy rodzinom w postaci redagowania pism urzędowych, wniosków, pozwów sądowych, odwołań w zakresie:

- wysokości alimentów;
- ustalenia władzy rodzicielskiej w tym pozbawienia lub ograniczenia;
- uzyskania niezbędnych zaświadczeń;
- założenie profilu zaufanego.

- Udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi:

- działania na rzecz integracji rodziny (edukacja w zakresie wspólnego spędzania czasu, wspólnego uczestnictwa w świętach rodzinnych);
- poprawa relacji rodzic – dziecko (nauczenie o rolach w rodzinie, rodzaje postaw rodzicielskich i konsekwencje ich stosowania ujawniające się w zachowaniu dziecka);
- podtrzymanie i zacieśnianie więzów rodzinnych (utrzymanie kontaktu z bliższą i dalszą rodziną, wspólne spędzanie czasu – gry, zabawy, spacerowanie itp.);
- wdrażanie metod nagradzania i karania;
- motywowanie do aktywnego uczestnictwa w życiu szkolnym dziecka, utrzymywanie systematycznego kontaktu ze szkołą dziecka;
- kontakty z kuratorami, pedagogami szkolnymi, wychowawcami klasy, dzielnicowymi.

- Udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów zdrowotnych dzieci i rodziców:

- edukacja w zakresie profilaktyki zdrowia (udzielanie informacji o konieczności chodzenia do stomatologa, okulisty, neurologa, psychiatry, ginekologa);
- informowanie jak dbać o higienę i zdrowie.

- Motywowanie członków rodziny do podnoszenia kwalifikacji i kompetencji zawodowych:

- diagnoza predyspozycji zawodowych;
- motywowanie do zarejestrowania się i systematycznego zgłaszania do Powiatowego Urzędu Pracy w celu potwierdzenia gotowości do podjęcia pracy.

- Udzielenie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu pracy zarobkowej:

- informowanie o sposobach poszukiwania pracy;
- nauka pisanie CV, listu motywacyjnego;
- zasady autoprezentacji podczas rozmowy kwalifikacyjnej;
- motywowanie do otrzymywania pracy przez rozmowy wspierające.

- Wspieranie aktywności społecznej rodzin:

- udział dzieci w zajęciach na świetlicy środowiskowej;
- zakwalifikowanie do udziału w koloniach letnich dzieci pochodzących z rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny;
- zachęcanie, motywowanie do czynnego udziału w życiu społeczności lokalnej, np. udziału w wydarzeniach organizowanych na terenie Gminy Łazy.

2. Finansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej lub innej placówce

Pieczą zastępczą jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców.

Pieczę zastępczą organizuje powiat. Do zadań własnych gminy należy jednak współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce

opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Zgodnie z art. 191 ust. 9 ustawy w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka
- 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka
- 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka

Taki sam procent wydatków ponosi Gmina w przypadku umieszczenia dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej albo interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

W 2023 roku 24 dzieci przebywa w pieczy zastępczej, w tym: w rodzinnej pieczy zastępczej przebywało łącznie 16 dzieci z 9 rodzin zamieszkujących na terenie Gminy Łazy. Natomiast 8 dzieci z 7 rodzin przebywało w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Z 16 rodzin, których dzieci przebywały w pieczy zastępczej 6 z nich było objęte wsparciem ze strony asystenta rodziny celem powrotu dzieci do domu rodzinnego. Dwoje dzieci opuściło pieczę zastępczą (1 z dzieci uzyskało pełnoletność, natomiast 2 zgodnie z decyzją Sądu Rejonowego w Zawierciu powróciło do rodziny biologicznej).

Większość rodzin z których dzieci przebywają w pieczy zastępczej były objęte wsparciem asystenta rodziny jednak dobrowolnie zrezygnowały ze współpracy, ponieważ nie widziały szans na powrót dzieci do domu rodzinnego.

Łączny koszt pobytu dzieci w pieczy zastępczej w roku 2023 -wyniósł – 371 762,80 zł.

3. Szkolenia

W celu zapewnienia prawidłowej realizacji zadań przez asystenta rodziny niezbędne jest systematyczne podnoszenie kwalifikacji zawodowych. Służy temu m.in. udział w różnego rodzaju szkoleniach. W roku 2023 asystenci rodziny uczestniczyli w szkoleniach o następującej tematyce:

- Superwizja realizowana w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Zawierciu w terminach 22.11.2022r., 15.12.2022r., 17.01.2023r., 16.02.2023r., 09.03.2023r., 13.04.2023r., 11.05.2023r., 13.06.2023r., 11.07.2023r., 08.09.2023r.
- Akademia asystenta.

- Praktyczne stosowanie przepisów wprowadzonych ustawą z dnia 09.03.2023r. O zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw.
- Praca z osobami stosującymi przemoc w rodzinie.
- Trudny klient lub podopieczny? Jak radzić sobie w sytuacjach stresowych.
- Zadania i kompetencje zespołów interdyscyplinarnych po nowelizacji 2023 procedura niebieskie karty – krok po kroku – nowe rozporządzenie.
- Alternatywne i wspomagające formy komunikacji ACC.
- Jak pracować z uczniem z afazją?
- Dziecko z zaburzeniami SI w szkole.
- Autyzm wczesne wspomaganie.

4. Podsumowanie

W życiu każdego człowieka pojawiają się sytuacje, w których potrzebuje on pomocy. Największe szanse na pokonanie tych trudnych momentów mają ludzie, którzy mogą otrzymać pomoc i wsparcie ze strony najbliższych, rodziny czy przyjaciół. Niestety, bywa tak, że rodzina nie ma od kogo otrzymać odpowiedniego wsparcia. Asystent rodziny zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jest osobą, która wspiera rodziny w przezwyciężaniu trudności związanych z opieką i wychowaniem małoletnich dzieci. Asystent rodziny pomaga rodzinom wypełnianie ról społecznych, w celu doprowadzenia do osiągnięcia fundamentalnej stabilizacji życiowej. Stara się nie dopuścić do umieszczenia dzieci poza rodziną w placówkach opiekuńczo – wychowawczych lub rodzinach zastępczych. W przypadku, gdy dzieci znajdują się pod pieczą zastępczą, rolą asystenta jest podjęcie działań na rzecz ich jak najszybszego powrotu do rodziny.

Asystent rodziny ma wspierać, dawać dobre rady i uczyć jak dobrze funkcjonować w społeczeństwie, a jego rola polega przede wszystkim na przeciwdziałaniu szerzącej się patologii w rodzinie.

Dyrektor
Ośrodka Pomocy Społecznej w Łazach
mgr Monika Wierzbicka

Sporządził:
Asystenci rodziny:
Pani Paulina Cudak
Pani Agata Kwapien